Nedokážu si představit svůj život bez hudby

V královéhradecké diecézi se připravuje první setkání varhaníků. Nejen o tom se rozhovořil jeho koordinátor **František Novák**, mladý muž, který toho ve svém životě už stihnul opravdu hodně.

Odkud pocházíte, z jakých rodinných poměrů?

Pocházím z Čáslavi, kde jsem se narodil v roce 1995 jako třetí dítě mým skvělým rodičům Marii a Bedřichu Novákovým. Moji sourozenci jsou sice ode mě starší o 12 a 14 let, ale i přes tento věkový rozdíl jsme si rozuměli a dodnes jsou mi v ledasčem velkou inspirací. I přesto, že moji rodiče nebyli aktivní hudebníci, tak jsme měli doma k hudbě kladný vztah. Dokonce když jsem pak v 15 letech zakládal chrámový sbor, tak můj taťka začal chodit zpívat, čehož si dodnes moc vážím. A naopak mamka mě zase podporovala tím, že když jsem chodíval cvičit na varhany do kostela, tak chodila se mnou – někdy jen seděla a modlila se (možná ať už to hraní skončí), někdy do toho zase pomáhala třeba s květinovou výzdobou.

Zakládat v 15 letech chrámový sbor není moc obvyklé…

Obvyklé možná ne, ale v té době jsem vnímal, že jsou ve farnosti lidé, ve kterých je potenciál, že když vytvoříme větší skupinu zpěváků, tak pak můžeme podpořit zpěvem významné dny liturgického roku. Začínalo se tenkrát s méně známými „kancionálovkami“, dále jsem se snažil naučit všechna ordinária, až postupně jsme začali nacvičovat i nějaké vícehlasy a moc rád na tu dobu vzpomínám. V té době jsme si taky velmi rozuměli jako mládež ve farnosti – měli jsme své spolčo a stran hudby jsme žili v takové ideální symbióze, že já jsem pomohl zahrát na klavír při pátečních dětských mších a ti stejní kamarádi (tou dobou jim bylo šestnáct, sedmnáct, …) pak v neděli a při slavnostech zas přišli zazpívat klasický varhanní repertoár. Toho jsem si moc vážil a dodnes spolu pořádáme čas od času nějaké benefiční koncerty.

Byl jste vychován ve víře?

Ano, byl jsem pokřtěn jako mimino a jsem za to mým rodičům vděčný. Myslím si, že víru se jim podařilo předat každému z nás sourozenců. Naši nás vedli k tomu, aby se chodilo do kostela i ve všední dny, nejen v neděli; modlitba byla každodenní součástí dne a člověk to tak nějak přirozeně přijímal. Samozřejmě pak když jsem byl starší, tak jsem zjistil, že ten svět kolem víry a církve není tak černobílý, jak jsem to znal z dětství, ale díky dobrému základu od rodičů bylo vždy po všech případných pochybách relativně snadné se vrátit do „přístavu“ té původní dětské víry. A nějak mě to drží doteď. Navíc každodenní zkušenosti mě ve víře utvrzují čím dál víc. Ať už se to týká důležitých rozhodnutí, toho, jak se Bůh stará o naši rodinu a jaké lidi mi do cesty posílá, nebo zkrátka jen toho být ve správnou chvíli na správném místě. Mamka mě vždy vedla k tomu, abych všechny starosti svěřoval Bohu, což se z dlouhodobého hlediska ukazuje jako skvělé řešení! Vnímám však, že teď je samozřejmě řada na mě, abych to dokázal předat dál našim třem dětem.

Jaké školy jste absolvoval?

Po základní škole v Čáslavi jsem začal navštěvovat Církevní gymnázium v Kutné Hoře – byl jsem v tom trochu černá ovce rodiny, neboť můj otec i moji sourozenci chodili na gympl do Čáslavi, ale nikdy jsem toho nelitoval, protože ta atmosféra na „církeváku“ v Kutné Hoře byla velmi rodinná a přátelská. V oktávě na gymnáziu nastalo pro mě dost zásadní období stran rozhodování co dál, a to jak ve studijním, tak osobním životě. Řada lidí mi hudební vzdělání rozmlouvalo stran obav o budoucí uživení se, tak jsem pokukoval třeba po studiu práv, nebo mezinárodních vztahů. Nakonec ale láska k hudbě zvítězila a já jsem konal talentové zkoušky na Pražskou a Pardubickou konzervatoř a na Univerzitu Hradec Králové. Tenkrát jsem byl přijat do Prahy k panu prof. Janu Horovi a do Hradce na obory sbormistrovství chrámové hudby a hru na varhany + Hudební výchovu. Do rozhodování, zda zvolit Hradec nebo Prahu tenkrát rozhodlo jednak to, že mi prostředí v Hradci Králové přišlo více rodinné, ale také to, že jít po gymnáziu studovat konzervatoř a pak ještě třeba HAMU, nebo JAMU je záležitostí minimálně na dalších 11 let, a tak dostudování Univerzity Hradec Králové za pět let mi přišlo v mém případě jako rozumnější volba, neboť již v říjnu po maturitě jsem se ženil s moji milovanou ženou. Shodou okolností – onen pan profesor Hora se stal v magisterském studiu v Hradci Králové mým profesorem na varhany, a tak mi celá tato úsměvná situace připomíná úsloví *„Když nemůže Mohamed k hoře, musí*

U varhan v dětství...

... a v mládí

hora k Mohamedovi“ (v mém případě stačí nahradit Mohameda Novákem a horu dát s velkým písmenem).

Svatba v 19 letech? To je fakt neobvyklé v dnešní době!

No, to určitě ne! Letos už budeme mít 11 let od svatby. Tenkrát to bylo tak, že s mojí ženou, která pochází z Ústí nad Orlicí, jsme spolu chodili rok a půl a jezdili jsme za sebou každý víkend, a tak vidina toho, že se oba dostaneme na vysokou školu do Hradce nás oba vedla k zamyšlení, jestli se nevzít a nezačít plánovat společnou budoucnost od prváku na vejšce. Dodnes si pamatuji na rozhovor s mým taťkou, který, když jsem mu to tak povídal, říkal: *„No, však co, to je jednoduchý, tak se vezměte!“* A tak já pár týdnů po maturitě nastoupil na brigádu jako barman v pizzerii a začal šetřit na zásnubní prstýnek. Moji kamarádi si tou dobou spíš šetřili na své první auto, nebo dovolenou o nejdelších prázdninách svého života. Slovo dalo slovo a 4. října (na svátek sv. Františka z Assisi) byla svatba. I přes toto bláznivé rozhodnutí jsme se snažili nejdříve plnit studijní povinnosti a náš první syn se narodil až v době, kdy jsem již studoval navazující magisterské studium. Řada lidí si nejdříve buduje kariéru, bydlení a teprve potom rodinu; my jsme měli tu možnost a štěstí to vzít odzadu a musím říct, že jsem toho nikdy nelitoval, protože jsme na vše byli od začátku dva. Samozřejmě nevím, jaká by byla moje reakce, když by za mnou přišel můj syn v devatenácti a řekl: *„Tati, budu se ženit“*. Takže klobouk dolů, naši milí rodičové, za vaši odvahu a podporu!

Kdy jste se potkal s hudbou?

Vzpomínám, jak mi maminka vyprávěla, že když mě čekala, tak mi moje sestra hrála na klavír, tak to byl ten asi úplně první kontakt. Jako malý jsem si prý také rád pouštěl Svatební pochod od Mendelssohna a s chutí ho dirigoval, seč mi síly stačily. Nicméně později jsem na základě zkušeností mých kamarádů zaujal názor, že nikam do ZUŠky chodit nechci, že tam tu hudbu dětem většinou pěkně znechutí. Zlom nastal na oslavě padesátých narozenin mého taťky, kde mu hrál pan ředitel čáslavské ZUŠ a ten, když mě tam pustil za klávesy a já zahrál pro taťku Imagine od Johna Lennona, tak mi nabídl, že bych mohl začít chodit od září k nim do ZUŠky. A stalo se tak. V září jsem nastoupil ke skvělému a inspirujícímu panu učiteli Aleši Krincvajovi na klávesy, který mi dokázal předat radost a chuť do toho dělat hudbu a předal důležité základy.

Na kterých jste začal stavět…

Poté, co jsem hrál asi tři roky na klávesy, mě oslovil náš P. Bohuslav Stařík s tím, že hledá varhaníka na vesnice – do Dolních Bučic a do Krchleb u Čáslavi. A jelikož mě varhany od malička fascinovaly, začal jsem ve svých 13 letech hrát pravidelně na těchto dvou mších. Postupně jsem začal hrát také v Čáslavi, kde jsem později založil chrámový sbor a mužskou scholu, zpívající grgegoriánský chorál. Do toho jsem začal chodit na varhany na kutnohorské ZUŠ u Michala Hanuše, kterému vděčím za velikou inspiraci a schopnost mě pečlivě vést k varhannímu řemeslu. Později mě také připravoval na talentové zkoušky z klavíru, neboť on sám je nejen skvělý varhaník, ale také klavírista. Po magisterském studiu na Hudební katedře Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové, kde jsem studoval u Františka Vaníčka, Pavla Svobody a Jana Hory, jsem dlouho přemýšlel co dál. Po krátké pauze začal studovat ještě doktorské studium, ve kterém se zaměřuji na varhanní improvizaci. Rád bych totiž vytvořil učebnici varhanní improvizace pro začínající varhaníky na českých ZUŠkách. Díky tomuto studiu jsem měl možnost být např. na stáži na Pařížské konzervatoři u Thierry Escaiche, Oliviera Latryho nebo Thomase Ospitala, nebo navštěvovat výuku Franze Josefa Stoibera na Hochschule für katholische Kirchenmusik v Regensburgu.

Věnujete se i koncertní i činnosti?

Přiznám se, že mám velkou radost, že v tomto ohledu mi život přináší nejrůznější příležitosti, kdy mohu předávat moji radost a nadšení z hudby. Tím, že nejsem full-time umělcem, ale mým hlavním povoláním je učitelství, tak beru veškeré koncerty a veřejná vystoupení jako příjemné zpestření každodenního učitelského života. Jsem také rád, že paleta

Se svými studenty varhan na církevní ZUŠ a Univerzitě HK

S profesorem pařížské konzervatoře Thierry Escaichem

koncertů je opravdu široká – od koncertů s naším školním sborem při Biskupském gymnáziu v Hradci Králové – Squadra Risonante, přes doprovázení žáků naší církevní ZUŠ, až přes ty výjimečné – s Filharmonií Hradec Králové či v rámci nejrůznějších hudebních festivalů a koncertních turné v zahraničí.

Proč jste se rozhodl zaměřit svůj život na hudbu?

Těžká otázka. Dokážete si představit svíčkovou bez knedlíků? Nebo bez brusinkového terče? Já taky ne! No a stejně tak si nedokážu představit svůj život bez hudby. Hudba hraje v mém životě klíčovou roli. Je tu (nejen) pro mě ve chvílích radosti, smutku, únavy. Dodává mi sílu a inspiraci pro každodenní život. Někdy mě baví ji jen poslouchat, někdy mě zas baví ji tvořit a někdy zase organizovat velké hudební projekty, do kterých je zapojeno velké množství lidí, kteří společně pracují na společném díle. Nejhezčí momenty mám ale spojeny s obdobím, kdy jsem s varhanami začínal a byl jsem schopný se třeba na tři, čtyři hodiny zavřít v kostele u varhan a jen tak improvizovat nebo zkoušet nové skladby a postupně objevovat. Ten pocit, když jste v kostele sám, resp. vy, zvuk varhan a On – to je něco nepopsatelného. To se musí zažít!

Na jaké hudební nástroje hrajete?

Odpovím ve dvou rovinách. V té širší bych si troufnul zmínit varhany, klavír, kytaru, zobcovou flétnu a trochu také kontrabas. Dále také rád zpívám a působím jako sbormistr. A v té užší rovině (zaměřené místopisně na varhany) hraji nejčastěji na nástroje u nás v Třebechovicích pod Orebem, v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Hradci Králové a pak také v mé rodné Čáslavi.

Měl jste chuť s tím vším někdy seknout?

Čas od času má člověk období, kdy je potřeba dát si trochu pauzu, ale většinou se velice brzy najde nějaký impuls, který mě zas přiměje se nakopnout a začít vymýšlet nové projekty a cvičit na ně a připravovat je. Myslím, že je důležité, že i v průběhu roku do mého života vstupuje hudba v určitých vlnách: kolem začátku školního roku to je spíš ta část hudebně organizační a přípravná, poté přichází Vánoce a celý cyklus nejrůznějších hudebních vystoupení, poté leden a únor, které jsou většinou spíš těmi odpočinkovějšími. Pak následuje pro nás chrámové hudebníky příprava na Velikonoce, které jsou také velmi intenzivním obdobím. A po nich mě už většinou čeká nikoliv sprint, ale spíš dlouhý maraton nejrůznějších koncertů, včetně pravidelného zahraničního turné s naším školním sborem do spřátelené diecéze Augsburg, dále nejrůznější koncerty pro rodiče s žáky naší Církevní ZUŠ, nebo třeba hudební doprovod při předávání maturitních vysvědčení atp. Letní prázdniny jsou pak pro mě dobou, kdy se opravdu snažím odpočívat a trávit čas s rodinou – i tak na mě ale většinou nějaký ten varhanní koncert čeká.

Co vaše oficiální zaměstnání?

V první řadě jsem učitelem Biskupského gymnázia a církevní ZUŠ v Hradci Králové, kde vyučuji jednak hudební výchovu, ale na naší ZUŠ učím také hru na varhany, hru na klavír a vedu školní sbor Squadra Risonante. Dále vyučuji také na Univerzitě Hradec Králové hru na varhany, varhanní improvizaci a další varhanní předměty. Mám za to, že se to mezi absolventy středních škol málo ví, ale právě naše Pedagogická fakulta UHK nabízí bakalářské studium s názvem Sbormistrovství chrámové hudby, které je přímo určené pro všechny chrámové hudebníky, kteří by se v dané oblasti chtěli vzdělávat. Bohužel je v současné době možné studovat tento obor pouze prezenčně. Osobně si myslím, že když by se do budoucna podařilo vytvořit jeho dálkovou, resp. kombinovanou formu, mohlo by to být pro řadu chrámových hudebníků lákavé. Za sebe jsem moc rád, že se v průběhu týdne potkám na různých místech s různě pokročilými a různě zaujatými studenty - od sedmiletých dětí na ZUŠ po vysokoškoláky na univerzitě, a od kluků fotbalistů v sekundě na gymnáziu po nadšené studenty, kteří se chtějí hudbě profesně věnovat.

Učíte na biskupském gymnáziu a na církevní ZUŠ. Má duchovní zázemí škol vliv na výuku hudebních témat?

U varhan v Třebechovicích pod Orebem

Svatoondřejská schola v Třebechovicích p. O. s Václavem Uhlířem

Nedokážu posoudit, do jaké míry dokáží ocenit naši studenti přímo z lavice nějaké duchovní poselství hudebních skladatelů, ale mám za to, že to, co je nějakým způsobem oslovuje, je samotné provozování hudby. Naše paní profesorka didaktiky hudební výchovy na UHK, Eva Jenčková, ráda říkala: *„Hudební výchova nemá být o hudbě, ale je to hudba!“* A tak se snažím předávat radost, ale třeba i duchovní rozměr z hudby zejména tím, že hudbu prakticky děláme, resp. zpíváme, hrajeme, ale pochopitelně o ní i diskutujeme. Víte, u nás na gymnáziu je také tradice, že každá třída si připraví během školního roku hudební doprovod alespoň jedné studentské mše svaté, které jsou každý čtvrtek od 7 hodin ráno. Je vždy fascinující pozorovat, jak po prvotním zděšení ze skutečnosti, že budou ve třídě nacvičovat jeden měsíc během hudebky křesťanské písničky, a to ještě na bohoslužbu, na kterou budou muset mnozí vstávat třeba už v půl šesté ráno, se postupně stane takový každoroční rituál, na který se těší, a nakonec si zažijí pocit z dobře odvedené práce. Myslím, že právě takové vystoupení z komfortní zóny dodává některým studentům výjimečný pocit, kdy se oni sami stávají tvůrci něčeho společného. A vždy z toho čiší pospolitost a lidskost.

Co rád posloucháte? Jaké historické hudební období je vám blízké?

Většinou je to pravý opak toho, co v daném období nejvíc hudebně provozuji – když nacvičujeme s naším školním sborem víc populárních písniček, rád si doma poslechnu nějakou klasiku. Miluji duchovní hudbu Maurice Duruflé nebo Ola Gjeila, ale samozřejmě je mi také blízké baroko – pro mě jako varhaníka samozřejmě je osobností J. S. Bach, nebo z našich autorů A. Dvořák nebo P. Eben. A naopak, když je moc té duchovní a klasické hudby, tak si rád odpočinu u písní Bratrů Ebenových, Michala Horáka, Coldplay, The Beatles, nebo toho co pustí doma děti, manželka. Případně, co mi doporučí studenti – od šansonu, přes rock, metal, rap až po soundtracky k různým filmům a hrám.

Jak vnímáte chrámovou hudbu při liturgii?

Přináší mi pocit určitého naplnění a radosti, že se mohu na něčem tak důležitém podílet, a že svým hraním či provozováním hudby přispívám k prožívání liturgie. Měl jsem během života možnost nacvičovat různé hudební produkce, ale u těch neduchovních mi vždy jako by něco chybělo. Zatímco když se podílím na hudebním doprovodu bohoslužby, a není důležité, jestli pro pět babiček na vesnici nebo pro plnou katedrálu, hned mi vše začne dávat smysl. Mým úkolem coby varhaníka je také mít určitý cit pro vystižení atmosféry daného liturgického slavení – od hraní během všedního dne v mezidobí, po Slavnost Zmrtvýchvstání Páně. Tomu snažím přizpůsobit jednak své varhanní improvizace, ale pochopitelně také hudební dramaturgii.

Měl jste na starosti hudební doprovod při biskupském svěcení Mons. Prokopa Brože. Přibližte nám, jak probíhaly přípravy a samotná realizace.

Přiznám se, že to bylo pro mě veliké překvapení, když mi zazvonil telefon v den jeho jmenování biskupem a dozvěděl jsem se, že by si přál, abych měl na starosti hudbu při této příležitosti. Od začátku jsem si vážil jeho myšlenky, aby byla zaangažovaná mládež, ale přesto aby se připravil převážně „klasický repertoár“, samozřejmě s drobnými odbočkami tak, aby vše bylo stravitelné i pro mládežníky, kteří ty věci budou zpívat. Následovalo několik schůzek, kdy mi nejvíce utkvělo, když jsme si s Prokopem sedli u něho v pracovně a dvě hodiny poslouchali nejrůznější skladby a řešili, co vybereme a kam v to v rámci liturgie umístíme. Toho si velmi vážím, že mu na tom tak záleželo. Následovaly dva měsíce příprav, kdy se chystaly noty, sháněli se muzikanti. V určitou chvíli už jsem musel dát dokonce stopku v náboru, protože mi došlo, že se na katedrální kůr pravděpodobně víc jak sto lidí nevejde. Měl jsem velkou radost, že se k našemu školnímu sboru Squadra Risonante přidali také jeho absolventi, a tak mohli zpívat naši začínající zpěváci po boku jejich předchůdců, kteří už jsou dnes třeba v posledních ročnících na vysokých školách. Samotné provedení pak již proběhlo bez větších komplikací, až na zimu, která v katedrále byla nejen vlezlá, ale ovlivňovala pochopitelně také

ladění varhan, ke kterým se museli doladit pak smyčce a dechové nástroje. Každopádně jsme za tuto příležitost pro náš sbor velmi vděční a sám si velmi vážím každého, kdo se jakkoliv podílel!

Na podzim připravujete Diecézní setkání varhaníků.

Už nějakou dobu s biskupem Prokopem hovoříme o tom, že na úrovni diecéze de facto neprobíhají společné akce pro chrámové hudebníky. O to víc mě potěšila nabídka z jeho strany, když mě na jaře požádal, jestli bych si mohl vzít tuto záležitost na starost. Po důkladném zvážení jsme se rozhodli začít pro tento rok jednou událostí, a to právě Diecézním setkáním varhaníků, které proběhne 15. listopadu 2025 od 9 hodin na Biskupském gymnáziu v Hradci Králové. V dopoledním bloku bude účastníky čekat návštěva dvou workshopů (možností bude celá řada: v oblasti varhanní improvizace, liturgiky, hlasové výchovy, organologie, sbormistrovství, ale třeba také praktických tipů pro každodenní varhanní praxi), následovat bude nácvik zpěvů na společnou mši svatou, poté se přesuneme do Nového Adalbertina na společný oběd, po kterém budou následovat diskuzní skupinky a vše završíme mší svatou v katedrále Svatého Ducha. Cílem bude i získat zpětnou vazbu od účastníků, zda by byl mezi varhaníky zájem o to připravit do budoucna nějaké pravidelnější kurzy pro chrámové hudebníky, příp. pokračovat na budování koncepce péče o liturgickou hudbu v diecézi. Veškeré informace o diecézním setkání varhaníků jsou k dispozici na stránkách biskupství, nebo v případě jakýchkoliv dotazů je možné napsat na e-mail: varhanici@bihk.cz.

Myslíte, že bude o Diecézní setkání varhaníků zájem?

Těžko takto dopředu odhadovat, věřím, že ano. Cílem nemá být přijet si poslechnout do Hradce pár „chytrých hlav“, ale naopak – setkat se, strávit spolu nějaký čas a vzájemně se obohatit a inspirovat. Nicméně uzávěrka přihlášek je 15. října, proto prosím všechny zájemce, aby se nezapomněli včas přihlásit na webových stránkách www.bihk.cz.

Budou se ho moci zúčastnit i ti, kteří hrají na jiný nástroj nebo by si chtěli jen zvýšit povědomost o věci?

Určitě! Setkání je otevřeno pro všechny, kteří se nějakým způsobem zajímají o liturgickou hudbu a rádi by se navzájem seznámili a třeba se i něco nového dozvěděli.

Kdo povede konkrétní workshopy?

Oblast liturgiky bude mít na starosti P. Vojtěch Novotný, nový královéhradecký farář při katedrále a kostele

Dirigování v Sagrada Familia

Nanebevzetí P. Marie. Organologický workshop povede diecézní organolog Václav Uhlíř a jeho syn Václav Metoděj Uhlíř, varhanní improvizaci povede profesor varhanní improvizace, působící na Konzervatoři Pardubice Jan Fajfr. Sbormistrovské okénko zajistí sbormistr Svatoondřejské scholy v Třebechovicích pod Orebem a zároveň absolvent JAMU v oblasti duchovní hudby Jiří Kudrna. O tom, jak pečovat o svůj hlas, jak se rozezpívávat, nebo co je důležité při zpěvu žalmů, se dozví účastníci od mé kolegyně z Církevní ZUŠ Šárky Blažkové. Já bych se s kolegy varhaníky podělil o pár tipů na užitečné publikace, webové stránky, mobilní aplikace, které můžou usnadnit každodenní službu varhaníka.

Vedete vaše děti k hudbě?

Jak už to tak v rodinách bývá, děti neskutečně rychle okoukají od rodičů, co dělají. Nejinak je tomu i u nás. A tak často naše malé děti absolvují s námi rodiči řadu zkoušek, koncertů, hudebního maratonu kolem Velikonoc. Není divu, že si občas začnou zpívat v MHD nějaké to Aleluja, nebo Kyrie eleison a vám pak nezbývá, než si užívat pohledů spolucestujících… Jsem ale rád, že hudbu vnímají jako přirozenou součást života. Mám také radost, že v mnoha hudebních uskupení, se kterými spolupracuji, je běžné, že si na zkoušky berou maminky nebo tatínkové své děti. Někdy se tak spojí příjemné s užitečným. Děti si navzájem pohrají a rodiče si zazpívají. Samozřejmě přiznávám, že ne vždy je to tak ideální, jak by si člověk přál. Myslím, že moje žena by o tom mohla vyprávět…

A co sny a plány do budoucna?

Musím přiznat, že v minulém roce se mi splnil velký sen – už od středoškolských let jsem si přál v nějakém hezkém obsazení provést slavnostní Ecce sacerdos od bývalého katedrálního varhaníka Jiřího Strejce. Podařilo se nám ji zazpívat se školním sborem a s přáteli ze Stojanova gymnázia Velehrad v Sagradě Familii v Barceloně při mši a zároveň pak při biskupském svěcení v Hradci Králové přímo na místě, kde skladba vznikla a do konce za zvuku žestů, které zajišťovala rodina vnučky Jiřího Strejce – Lucie Houdková. Letošní školní rok budou rámovat takové dva projekty. Už zmíněné Diecézní setkání varhaníků a na jaře k nám na BIGY přijede asi devadesát studentů z Cardinal Carter Academy for the Arts z Toronta v Kanadě, s nimiž budeme mít společný koncert ve Filharmonii Hradec Králové. Tak na to se teď moc těším. Přál bych si však najít i dostatek času na moji rodinu, protože přes všechny pracovní radosti a povinnosti, je pro mě rodina nejdůležitější.

Pavel J. Sršeň